

NÉPNEVELŐ.

KATH. NEVELÉS-OKTATÁSÜGYI LAP.

Megjelenik a szorgalmi időben minden szombaton.	Szerkesztő és laptulajdonos: Dr. KOMLÓSSY FERENCZ.	Szerkesztőség és kiadóhivatal: BUDAPEST
Előfizetési ár: Egész évre 4 frt Fél évre ..2 frt	Főmunkatárs: Zelliger Vilmos.	VI., Ersek-utca 2. szám.

ARTALOM: A kath. tanítók nagygyűlését előkészítő bizottság dísz-ülése. — Nénevelés a falusi iskolákban. Harmadik. (Vége.) — Levél a szerkesztőhöz. Ember Károly. — A kath. tanítók nagygyűlését előkészítő bizottság ügyiratai. — Tárca: Emlékezés Belicza József felett. Czike Imre. (Vége.) — Irodalom és művészet. — Gyűjtés. — Vegyesek. — Hirdetések.

A kath. tanítók nagygyűlését előkészítő bizottság dísz-ülése.

A kath. tanítók első nagygyűlésének előkészítő bizottságát nagy kitüntetés, ritka szerencse érte. Ápril 20. délután a »Kath. kör« helyiségeiben megtartott ülésén megjelent ugyanis a bizottság nemes szívé védője, a kath. tanítók lelkes barátja, Székesfehérvár főpásztora: dr. Steiner Fülöp püspök úr ő méltósága is s mindvégig szerető figyelemmel kísérte a bizottság tanácskozásait.

Ő méltósága jelenléte a bizottság ülésén míg egyrészt a legszebb kifejezése az ő atyai jó indulatának, főpásztori buzgalmának a kath. tanúgy s annak munkásai iránt, másrészt csak bátorítani, csak lelkesíteni fogja a bizottság tagjait, hogy a kath. tanító gyűlés ügyének érdekében, mely ily nagy szellemű főpásztort, ily magas pártfogót szerencsés bírhatni a székesfehérvári püspök úr általánosan tisztelt személyében, hogy ennek az ügynek érdekében, annak megvalósításért lankadni nem tudó lelkesedéssel, törhetlen bátorsággal harcoljanak továbbra is.

Az előkészítő bizottság tagjai ez alkalommal szintén nagyobb számmal gyülekeztek össze érkeztetve. A megjelentek sorában ott voltak: dr. Komlóssy Ferencz, a biz. elnöke, dr. Kisfaludy A. Béla, a szent István-Társulat alelnöke, Lévy Imre, főgimn. igazgató, Schiffer Ferencz, pápai kamarás s a kath. képezdek érseki igazgatója, Dedek Crescens Lajos, lapszerk., Molnár László, kath. kép. igazg., Gulyás Béla kath. kép. igazg., Zelliger Vilmos, a »Népnevelő« főmunkatársa, Palkovich István harasztói r. k. néptanító, Vörös Kálmán, igazgató-tanító, Bazsanth Vince, dunakeszi r. k. néptanító, Cemer Lajos, f. hitoktató, Walter Károly, tanító, Kiss Ildebert, tanító és Gyürky Ödön, a biz. jegyzője.

Ő méltósága a székesfehérvári püspök úr ngs és főt. Bundala Mihály papnöveldei lelkiigazgató kíséretében jelent meg a »Kath. Körben« hol az értekezlet tartatott. A kör részéről ft. Lévy Imre elnök a nagy számmal összegyűlekezett tagoknak élén fogadta a püspököt, ki örömét fejezte ki a katolikus kör fejlődése, haladása fölött s élénk

érdeklődéssel tekintette meg annak helyiségeit. Majd ezután a kör tanácskozási termébe vonult vissza kísérve az előkészítő bizottság tagjaitól, hol dr. Komlóssy Ferencz, mint a bizottság elnöke, üdvözölte a főpásztort, a bizottság tagjainak legmélyebb háláját, forró örömét tolmácsolva eme nagy kitüntetés felett, hogy a bizottság körében megjelenni kegyeskedett. Az elnök szavaira a püspök úr ő méltósága hosszabb beszédben válaszolt, mely eszméinek gazdagsága, lelkesedésének melege, szerető atyai hangja által a lelkesedés tüzeit élesztette föl a bizottság tagjaiban

Örömmel jött — ugymond a nagynevű főpásztor — a bizottság tagjai közé, hogy biztosítsa újra a bizottságot élénk érdeklődéséről s lelkesültségéről a fontos ügy iránt, s hogy újra is alkalma van, körvonalozni elvállalt védői tisztség feladatát. E feladatot: kérelmezni a nm. püspöki karnál a kérelmező bizottsággal, mint Krisztus munkása, munkálkodni a bizottsággal a nagygyűlés előkészítésén. Hangsúlyozta újra, hogy ha a nagyméltósági püspöki kar engedelmével a katolikus tanítók nagygyűlése létre jön, azt a nagyméltósági püspöki kar védelme alá helyezzük. Lelkesítette a bizottságot, hogy eddig tanusított kitartással és buzgalmával folytassa munkáját, s a leghatározottabb szavakkal buzdította, hogy munkájukat a katolikus szellem lengje át mindenben. Kiemelékülően a nmgu. püspöki kar s annak joghatósága iránt folyton tanusítandó tiszteletet s engedelmisséget a miért is, ha a nmgu. püspöki kar valamely tagjánál a bizottságnak az orsz. kath. tanítógyűlés érdekében felterjesztett kérelme meghallgatást nem nyer, tisztelettel hajol meg e főpásztori határozat előtt s tiszteletlenségnek tartaná e határozat bíráltságába bocsátkozni. Azon kath. tanfériakkal azonban, kiknek nmgu. főpásztorai kegyes engedelmiüket adták, lelkesült buzgalommal tartandja meg a céljaiban oly áldásos gyűlést, melyen — mint reméljük és óhajtjuk — a katolikus tanítók kath. öntudata annyi buzdítást, katolikus tanúgyünk, a kath. szellem s a tudományos fejlődés tekintetében, egyaránt annyi lendületet nye-

rend. Magától értendőnek jelenté ki ő méltósága s katolikus kötelemnek, hogy a nagygyűlés határozatai a nmgu püspöki kar bírálata s jóváhagyása alá bocsáttassanak. Befejezésül Krisztus földi helytartójának, XIII. LEO pápa ő szentségének szavaiba foglalja össze a nmgu püspöki kar iránt teljesítendő s általa eddig részletezett kötelmeinket: «Sanctum sit episcoporum nomen,» szent legyen előttek a püspökök neve. Isten áldását esdri le a bizottság munkálkodására.

A nagy hatást tett főpásztori szózat után Gyürky Ödön a biz. jegyzője olvasta fel a nyitrai egyházfő kegyelmes leiratát, melyben a nagygyűléshez hozzájárul s arra főpásztori áldását adja, bemutatta továbbá az egyes esperesi kerületek részéről érkezett csatlakozásokat, valamint a kitűzött tételekre kidolgozott munkálatokat is. S evvel kapcsolatban bemutatta jelentését az eddigelé beérkezett csatlakozásokról, mely szerint eddigelé már 61 r. kath. tanítóegyesület és r. katolikus espereskerület nyilatkozott a kath. tanítók nagygyűlésének megtartása mellett s részben hozzá is szolt a kitűzött tételekhez.

A bizottság ezután megválasztotta az egyes tételekre az előadókat, kik a hozzájuk intézett felszólításra azt elfogadni hajlandók voltak, valamint megállapította ama felhívás szövegét, melyet a bizottság a kath. tanítókhoz intézni fog, hogy azok a gyűlésen való részvételre jelentkezzenek.

Az ülés bevezése után ő méltósága a székesfehérvári püspök úr a tagok kitörő örömmnyilvánításai között hagyta el a Kath. Kört, soha nem feledhető, soha el nem muló emléket hagyva maga után minden kath. tanfőru, minden kath. tanító szívében e széles hazában mindenütt, kik olyan

atyai pártfogót, olyan nagy szellemű, lelkes és lan-
kadni nem bíró támogatót boldogok bírhatni Székes-
fehérvár főpásztorának magas személyében.

*

Dr. Steiner Fülöp Ő Méltóságának csak nagyjában reprodukált beszéde a legfényesebb elégtételt szolgáltatva a bizottságnak és különösen elnökének azon kvalifikálhatlan támadásokkal szemben, amelyekben őt a „kath.“ »Népiskolai Tanügy« két leg-
utóbbi számában annak szerkesztője részéltette.

Miután most már határozottan meggyőződünk arról, hogy a N. T. kath. ellenes támadásai csupán személyes indokból erednek, mely sajnálatunknak adunk egyrészt kifejezést a fölött, hogy »A haragos Eger« cz. közleménynek lapunkban helyt adtunk, másrészt valótlanságoknak bélyegezve a nevezett lap szerkesztőjének állításait, azokat önérzettel visszautasítjuk és teljes határozottsággal kijelentjük, hogy vele ezentúl, akármit is fog írni. — kivéve ha féltett, tiszta becsületünket támadná meg, amiért törvényes úton lennének kénytelenek orvoslást keresni — többé szóba nem állunk, ránk nézve nem létezőnek tekintjük és nem helyeslését semmibe sem véve a kitűzött czélt mindenünket feláldozva, egész erőnkkel elérni iparkodni fogunk.

Isten áldása legyen munkánkon!

A szerkesztő.

Nőnevelés a falusi iskolákban.

(Vége.)

A fiú tudja mire készül s iparkodnak is neki tájékozottságot adni mindarra nézve, amire az életben körülményei között szüksége leend. De a

TÁRCZA.

Emlékbeszéd Belicza József felett.

Tartotta a »Pesti (budai) tanítóegyesület« megbízásából:
Czike Imre.

(Vége.)

B. a kép. tanfolyamot kitünő eredménnyel végezte el és főlelemi isk. oklevelet nyert. Mint 20 éves ifjú, teli vágygyal, forrongó belsővel lépett ki az életbe. Tenni vágyó lelke nem hagyta pihenni egy percig sem. Nagy reményekkel eltelve fogadta el az esztergomi mintaiskola vezetését, honnan azonban egy évi működése után Sellye községbe távozott. Mindakét helyen szerényen buzgólkodott és hogy hivatásának teljes mértékben meg is felelt, mutatja már azon körülmény is, hogy távozását mindakét helyen őszintén fájlátkák. Az ő lelke azonban erősebb munka után vágyódott; érezte, hogy tehetségei parlagon hevernek, törekvései, vágyai őt a központ felé Pestre vontatták. És hogy vágyait és reményeit 1869-ben — amidőn itt a fővárosban nyert alkalmazást — teljesülni látta, lelkesedéssel, igaz ügyszeretettel és szívós kitarással fogott munkájához. És való-

ban B.-nak munkássága itt a fővárosban nyert helyesebb irányt s egyénisége itt alakult át és eszontosodott meg annyira, hogy mintaképe lehet a hivatás iránt való önfeláldozásban, a munkaszeretetben, az önképzésben bármely fiatal tanítónak is. Hogy Belicza egyéniségét és munkásságát meg lehet bírálni, cselekedeteit és tetteit meg lehet gáncsolni — az természetes, mert ember nem lehet tökéletes, de érdemeit, erényeit, még a rossz akarat sem tagadhatja el.

Munkálkodni soha sem szünt meg. Az ő lelke nem ismerte a henység párnáját, a munka nem bírta őt a meghátrálásra soha; nem volt oly feladat, mely neki nehéz, vagy sok lett volna. És minden, amit tett, és amihez fogott, az jól meg volt téve, az sikerhez vezetett. Mert munkáiban mindig az az elv volt vezére: inkább keveset, de jól, mint sokat, de fél eredménnyel. És ez az elv vörös vonalként húzódik végig minden tettén, minden cselekedetén.

Mint tanító az osztályában valóságos atya volt gyermekeinek: mert meg volt győződve arról, hogy csak ily közeledéssel férközhetik annak a gyermeknek egyéniségéhez, és hogy munkásságát csak így követheti teljes siker. És ő szeretetével nem is fukarkodott, előtte nem volt különbség, megosz-

leánynak vajjon megmondják-e, hogy az ő feladata: nevelni? Oh dehogyan! még a mamák sem teszik, annál kevésbé az iskolák. Hanem e helyett ellátják sok fölösleges tudással. Valami fonákabb, majdnem nevelésesebb nem is létezhetik. Mi az, mi visszatartja a nevelőket mindama fölvilágosítás megadásától, melyre a szegény leánynak szüksége lesz az életben? Nem akarják az ártatlanságát zavarni?! Helytelen okoskodás, mert a szeretet, okosság és tapintat, még tisztábbá teszik szívüket, mert szent és magasztos kötelességet mutat fel, — mi tisztelni tanít, — míg ennek mellőzésével a rossz társaság, melyektől az ártatlan leány kedélyt éppen nem óvják, megmetyélezik őket.

Ne beszéljünk nőnevelésről mindaddig, míg az olvasókönyv mellett kivétel nélkül minden leányiskolában, első sorban a nevelés tan nem foglal helyet. Nem a képezdék szakkönyve ez csupán, hanem a leendő anyáké, kivétel nélkül. Nem ott kezdődik a nevelés, hol a pedagógusok kerülnek sorra, hanem a bölcső mellett; s nem ott végződik, hol az iskolafalak az utolsó hangot verték vissza: hanem ott, hol az anya szárnyai lehullnak s már csak az élet mesterkedik. Tanítsunk nevelni, s neveljünk: kötelességtudásra.

A nép asszonyai nem értenek a neveléshez, még annyit sem, mint amennyit az ég madarai ösztönyszerűleg tudnak. Azért hull, pusztul náluk a kised, mint az őszi légy. Nem a nyomor teszi, mint szeretik mondani, — hisz nálunk csak egy város van, hol még friss levegő is kevés van, — hanem a tudatlanság, meg a lelkellenség.

Nem értenek a háztartáshoz sem, mert nincsenek tisztában, mi az ártalmas, mi az egészséges; tisztaság, szenny, rend, rendetlenség, zavaros fogalmak

náluk. Ugyanazon kellékekkel, ugyanazon költséggel sokkal rosszabb kenyeret, ételt, szappant készít, mint az értelmes polgárasszony. A ruhája mindig szennyesebb és előbb szakad, mint az utóbbié, mert nincs tisztában azzal: mi árt, mi használ egy ruhadarabnak. Gondolkozása nem oly világos, hogy magától tudná, s nem mondta meg neki senki. Így tett az anyja, az öreg anyja, ő is így tesz.

Kivételesen vannak csak értelmesebbek s ezeknél az családi örökség. Sehol sem tűnik fel olyannyira, mekkora befolyása van az anyának a családra, mint a népnél. Meg lehet ismerni a gyermekben, hogy öntudatos, értelmes anyja van. Tiszta, rendes megnyerő az ily gyermek. Nem lesz elhanyagolva, átadva az emésztő szennynek, kitéve annyi életpusztító gondatlanságnak.

Ime itt van szükség nőnevelésre!

Szükség van itt olyan ismeretekre, melyek ideválnak. A tanítás első, három-négy év elég az általános ismeretekre, azután pedig valóságos szaktanítás következnek a gazdaság s háztartásnak a női részéről a legszükségesebb kézmunkákkal s a nevelés legfontosabb szabályaival.

Más, de egészen más képet kellene adni a mai iskoláknak, főképp a falun, hogy valóban hasznos intézményekké legyenek. Igaz, hogy a legtöbb tanító megteszi amit tehet, de hát neki tanítani kell, amit a törvény előír, dacára a fájdó tudatnak, hogy keserves munkája nagyrészt kárba vész.

Hiába a panasz, hiába minden buzgóság mindaddig, míg egy jó szellem az illetékes helyen nem pendíti meg ezen igazi reform húrját s míg a száz-
ezrekbe kerülő dívatos nőmanczipálás terve helyett

totta azt mindenikkel egyformán. Mint kezdő tanító tanításaira mindig készült és bármikor léptünk is osztályába, mindenkor meggyőzőtt bennünket arról, hogy a tanító csak akkor számíthat eredményre, ha a tanítandó lelkét előbb maga jól áttanyulmányozza: szóval tanítása mindig tanulságos volt, úgy hogy soha sem távoztunk osztályából anélkül, hogy egy, vagy más dologban ne épültünk, ne gazdagodtunk volna. De nemcsak az iskola négy fala volt az a hely, hol ő áldásos működését folytatta, nemcsak ott tett eleget kötelességének, hanem azon kívül is iparkodott tehetségeit érvényesíteni, a közjónak áldozni. Korán tisztába jött azon kötelességekkel is, melyekkel önön magának tartozik: tudta, hogy hivatásával járó kötelességeinek csak akkor tesz eleget, ha önképzése által iparkodik a folyton haladó tudománytalapést tartani... 1869-et írtak akkor, amidőn Belicza a főv. nev. okt. ügyének szolgálatába lépett! Nevezetes évszám ez, Mélyentisztelt Közgyűlés! Uj időknek örvendetes megnyitó esztendeje ez, különösen a budaiakra nézve. Nemcsak azért, mert ez az idő a gyökeres átalakulások korszakába vezetett s a tanítás-nevelés ügyének egészen más arculatot adott; nem csak azért, mert a régi gárda kiérdemült tagjait, azokat az úgynevezett »iskola-

mestereket« látjuk lelépni a színtérről: és végül nem csak azért, mert új erőt, új vért látunk lüktetni a fiatalabb gárda duzzadó ereiben: hanem főképp azért, mert a budai tanítók megértvén a kor szellemének sugallatát, a tömörülésben keresték a haladásnak, a korral való haladásnak és az önképzésnek hatalmas rúgóját. Mélyentisztelt Közgyűlés, ez az évszám a budai tanító-egyesület megalakulásának évszáma!!

Bocsánatot kérek e kitérésért, de szükségem volt erre, mert számolnom kellett azon hatásokkal, melyeket ez az egyesület gyakorolt Beliczára. Mert hogy B. a közjónak oly sokat tett s a tanításnak oly hatalmas mestere lett, jó részben a budai tanító-egyesületnek köszönheti. Ez volt ő számára az a küzdőtér, melyen lelke megedződött, melyen erjét összemérte másokkal. S ez a nemes verseny nem csak ő reá volt üdvösen képző hatással, hanem sok másokra is, kiknek emelkedésére az egyesület életében kifejtett munkálkodás, igazán nagy horderejű volt. Adja Isten, hogy ez a most virágjában lévő egyesület sohasem téveszsze el a helyes irányt, hanem eddigi sikeres munkálkodásához híven, képezze a tanítókat, hogy azok a szó legnemesebb értelmében megfeleljenek hivatásuknak! — Belicza működésével az egyesületben, már 1870 elején

ezen semmibe sem kerülő, de milliókat érő igazi nőnevelési módot törvénybe nem diktálja.

Igy csak dolgozunk immel-ámmal, mert bizony nehéz lelkesedni, midőn az ember meggyőződése ellen cselekszik.

Harmadik.

Levél a Szerkesztőhöz.

Nagyságos és Főtisztelendő Úr!

Olvasva a »Népiskolai Tanügy« legutóbbi számát, melyben Nagyságodat a kath. népnevelésügy nagyérdemű munkását, a néptanítók *önzelen* és *őszinte* jóakaró barátját a legméltatlanabb módon, egy a néptanítóknak szánt nevelési szakközlönybe éppen nem illő szavakkal megtámadják, mondhatni inzultálják: sietek e véghatárról, mint a kath. néptanítók igénytelen tagja, üdvözölni Nagyságodat. Igen, szívem meleg szeretetével üdvözlöm Nagyságodat, mert a »Népiskolai Tanügy« ellenzékeskedésének egyedüli fegyvere az alacsony irigység, miért is a most rendezett kardcsörtetésük csupán a Nagyságod által megindított és oly bőlesen vezetett mozgalom, az országos katolikus tanítógyűlés eszméjének diadalát jelenti. A kath. néptanítóság nagy tömege szeretettel és hű ragaszkodással állunk a Nagyságod által kibontott zászló körül és a *legtisztább vallásossággal* szívünkben, (melyben ugyan sokan kételkedni merészkednek!) kérjük Istent, adjon erőt, engedje megérnünk azon nagy napot, midőn a magyar kath. néptanítóság az ország szívében, a fővárosban együtt lesz, hogy szerény körében, kellő *műveltséggel* s az ügghöz illő *méltossággal* tanácskozzék a vallásos és hazafias tanügy érdekében.

találkoztunk; azidő óta majd minden gyűlésen kivette a maga részét, mert nem találunk oly fontos kérdést, vagy vitát egyet sem, melyben tevékenyen részt ne vett volna. 1876. május 14-én, a jegyzői tisztlet ruházta alá az egyesület, kétségkívül elismerésül érdemeinek és rátermettségének. S e tisztelt rövid idejű megszakításokkal, az egyesület érdekeinek mindenkor történő szemmel tartása, mindvégig a legkövetendőbb buzgósággal viselte egész 1884-ig. A megelőző 1881-ik évben fontos szükségletnek jelenté ki a budai tanító-egyesület, egy alkalmas kézi nyelvgyakorló könyvnek a II. oszt. részére leendő szerkesztését; e végből pályakérdésül ezt a tételt, illetve témát tűzte ki. A pályázók között B. is részt vett és munkájával el is nyerte a kitűzött jutalmat. Hogy a bíráló-bizottság mily véleménynyel volt e művel szemben, szabad legyen a bizottságnak az egylethez benyújtott jelentéséből a következőket ezítnom: »vajha ugyanezen elvek betartása mellett a pályamű írója mielőbb megírna a népiskola többi osztályai számára nyelvkönyvnek többi részét is, hogy ezáltal a munka teljes és befejezett legyen.« És B. ez óhajnak eleget is tett és nyelvtani kézikönyvét meg is írta az el. isk. mind a hat osztálya számára. Ez a mű Beliczának, határozottan a legsikerültebb munkája s a meglévő

A méltó elégtételt mindenekért e napok eredménye adandja meg Nagyságodnak!

Miben, hogy ne csalatkozzunk, adja a Mindenható Isten.

Ezen őszinte szavak után, melyeket a »Népnevelő«-ben is közzé tenni alázattal kérnék, vagyok Felsőbányán, 1891. ápril hó 14-én

Nagyságos és Főtisztelendő Úrnak alázatos szolgája:

Ember Károly.

rk. tanító, az »Iskola« szerkesztője.

A kath. tanítók nagygyűlését előkészítő bizottság üggyiratai.

I.

A *szomolányi egyházi kerületnek* r. kath. elemi iskolai igazgatói s néptanítói meleg elismeréssel s nagy örömmel vettük tudomásul a f. évi augusztus hóban tartandó első kath. tanítói nagygyűlésnek eszméjét s áthatva ennek fontossága s üdvös voltától *teljes szívvel s készséggel járulunk ugyan-ezen eszméhez*, lelkünk mélyéből esdekelvén az egek Urához, vajha dics-áldását áraszsa ezen fenkölt eszme valóstítására s ennek kezdeményezői s közreműködendő tényezőire.

Felső-Dió, 1891. ápril 7.

Jedlicska Pál,

esperes, tanfelügyelő, felsődiósi plébános.

II.

Folyó évi február 22-ről keltezett beceses megkeresése folytán a *Pécs-egyházmegye* Tolnavármegyébe bekebelezett *völgyeségi esperesi kerületnek*

hasonnemű munkák között, a legjobbak közé tartozik. Ugyancsak ezt a munkát érte a f. tanács ama kitüntetése, mely szerint az 1891—92-iki tanévtől kezdve, három egymásután következő évben B. nyelvtani kézikönyve használtassék, a közokt. minster jóváhagyásával, az összes fővárosi községi elemi népiskolákban. 1881-ben mutatta be mulasztási naplóját is az egyletnek, azt a mulasztási naplót, melyet most is használunk. B.-nak minden munkáját, minden tettét, a határozottság jellemzi; alapos készütsége és kitartó vasszorgalmának bélyegét magán viseli több munkája, melyek mind egyikével hézagot pótol. Ilyen a nptk. II—IV. osztálya és az iparos iskolák számára írott számtani kézikönyve; ilyen továbbá a »Magyarországi tanító-egyesületek statisztikája«, a »Népoktatási törvények és rendeletek tára, különös tekintettel a fővárosi népoktatási tanintézeteire« stb. stb.

Felső helyről jövő elismerésnek kell tekintenünk minden bizonynyal a f. tanács kitüntetését is, melynek értelmé szerint Beliczát több másokkal együtt 1873-ban kiküldötte a bécsi világiállításra, a tanügyi osztály tanulmányozására; valamint azt is, hogy 1880-ban a f. tanácsa, tankönyvek bírálatával bízta meg őt. Nagymérvű munkásságai mellett említést érdemel még azon ténykedése is, melyet

tanítói karát értekezletre hívám össze, s azt f. é. ápril 8-án meg is tartottam.

Midőn ezen értekezletnek jegyzőkönyvét csatolnám, jelzem ezúttal is, hogy kerületem tanítói kara melegen felkarolván az ügyet a megtartandó országos tanítói nagygyűlésbeni részvétel melegen hangoztatta.

Midőn stb. Varasd, 1891. ápril hó 9-én.

Ajaky Imre,
esperes, kerületi tanfelügyelő.

III.

A »Veszprém-egyházmegyei római kath. tanítóegyesület«, »keszthelyi és sümei egyesült köré«-nek választmányja, f. évi ápril hó 7-én tartott gyűlésének megbízásából van szerencsém nagyságodnak becses tudomására juttatni, miszerint nevezett kör, a katolikus tanítók országos nagygyűlésének eszméjét melegen üdvözli, annak a folyó évben leendő megtartását óhajtja s azon magát hivatalosan képviseltetni fogja.

Midőn erről nagyságodat örömmel értesíteni sietek, kijelentem, miszerint a nagygyűlés tárgyaivól felvett tételket a legközelebb tartandó közgyűlés elé terjeszteni kedves kötelességemnek ismerem.

Káptalanfán, 1891. ápril 14.

Vellner Alajos,
a keszthelyi és sümei egyesült tanító-kör elnöke.

IV.

A bazini esperesi kerület tanítói köre 1890. évi december hó 18-án tartott közgyűlésén elhatározta, hogy a készülöben levő orsz. kath. tanító-

gyűléshez hozzájárul, a megvitandó tételkre nézve egyetért a központi bizottság eljárásával.

Kelt Modorban, 1891. ápril 14-én.

Roszborg János,
alesp. plébános.

V.

Kivonat a dunaföldvári római katolikus espereskerületi tanítói tanácskozmánynak Dunaföldváron 1891. ápril hó 9-én tartott üléséről felvett jegyzőkönyvből.

»A magy. kath. tanítóság közt mozgalom indult meg egy. orsz. kath. tanítógyűlésnek még ez év augusztus havában való megtartása iránt. E gyűlés megtarthatása céljából alakult Komlóssy Ferencz dr. országgyűlési képviselő elnöklete alatt egy bizottság, mely az összehívandó gyűlés tárgyait előkészíteni vállalkozott. Miután a bizottságnak sikerült a magyar püspöki karnak legnagyobb részét az orsz. kath. tanítói gyűlés eszméjének megnyerni, felhívást intéz most az összes kath. egyházkerületek vezetőihez és tanítóihoz, hogy a kérdést tárgyalván, a kath. tanítógyűlés megtartásához hozzájárulni sziveskedjenek. E rövid ismertetése után a tárgynak, elnök úr felveti e kérdést:

Vajjon a tanácskozmány tagjai általánosságban hozzájárulnak-e az orsz. kath. tanítógyűlésnek megtartásához? A tanácskozmány egyhangulag oda nyilatkozott, hogy nemcsak kívánatos, de szükséges is immár egy orsz. kath. tanítógyűlés egybehívása s hogy ezért ennek ez évben való megtartásához hozzájárul.

Lehrer József,
jegyző.

Spiesz János,
ker. alesperes apát-plébános.

a Boesckay-téri el. népisk. szervezése körül kifejtett. Ez az iskola létezését egyedül ő neki köszönheti. Négy évig működött itt »polgártársai s hatósága leghízelgőbb elismerése mellett.« 1886-ban a fővárosi tanács a krisztinavárosi krisztina-téri ujonnan épült iskola vezetésével bízta meg. 1888-ban pedig már véglegesen gondjaira bízta az iskolát, előléptetvén őt rendes igazgató-tanítóvá.

Ez a folytonos tevékenység, a munka, mig egyrészt tiszteletet, becsülést szereztek számára, addig másrészt aláásták egészségét. Ő különben már mint gyermek magában hordozta a betegség csiráját. Mikor 1870-ben a szt. Anna-i iskolához került, lappangó betegsége már határozott alakot öltött. S daczára, hogy ezt érezte, nem szűnt meg teljes hévvel munkálkodni, teljes hévvel tanítani. Nos, és az, amit ő borzadva sejtett, amitől környezete féltette, bekövetkezett.

Amennyire félelmes és borzadályos egyrészt, más szempontból pedig épannyira felemelő az a végzetessé válható szerencsétlenség, mely őt hivatása — a tanítás közben érte. Azt mondják, a legszebb halál az, mely az embert hivatása teljesítésében éri. B. ugyan nem halt meg hivatása közvetlen teljesítésében, de akkor mérte reá a sors az első halálos csapást; s fájdalom, ez a csapás megren-

dítette gyökereiben élete fáját. Ő osztályában vért hányt. Amely tanító pedig vért hányt, mondjuk meg bátran, fellábbal már a sir szélén áll.

Azonban a mindenható megtartotta őt, sőt adott melléje egy drága életet, ki megosztá vele a fájdalmat, a keserűséget s örökké mosolygó orczáival elűzte homlokáról a bánatot: s ez őrző angyal, e drága élet a nő, a feleség volt. Belicza 1875. novemberében alapított családot s boldog házasságát a szeretet anyala 7 gyermekkel áldotta meg, 3-mat azonban a halál korán magával ragadott s így csak 4 él: 3 leány és 1 fiú. Ártatlan teremtesek, akik fel sem tudják fogni helyzetüket s el sem tudják képzelni, hogy mit veszítettek s mellettök a boldogtalan nő, a vigasztalhatatlan hitves, akinek a keserűségénél csak a gondja nagyobb. Ezekben vázoltam volna rövideden és hiányosan egy munkás életét, aki mögött a földi lét kapui akkor zárdtak be, amidőn legjobban örült az életnek.

A Mindenható fogadja oltalmába hátrahagyott árváit és adjon enyhülést az özvegynek.

Mi pedig tartsuk meg Beliczát jó emlékünken!

Irodalom és művészet.

— „A Megváltó.” Irta dr. Buza Sándor. E 20 nyomott ivre terjedő és 27 szép képpel díszített munka, mely immár a harmadik kiadással 9500 példányban jelenik meg, s mely a szentírás és több jeles kútfő nyomán az üdvözítő Jézus Krisztusnak egész földi életét történelmi sorrendben, igen érdekesen és felette vigasztaló tanulsággal adja elő, kedves és hasznos olvasmányul szolgál úgy a ker. kath. családoknak, mint minden egyes igazhívő kereszténynek. — Kedvező körülménynél fogva megszerezhető a fűzött példány 50, a félvászonkötésű 70, a diszkötésű 90 krétt. A jövedelemből az afrikai zámbezi misszió segítéztetik. Megrendelhető a szerzőnél, vagy a *Jézustársasági atyják Convictusában Szatmáron.*

Gyűjtés

a kath. tanítók orsz. árvaházának menedékházára:

Kyttler Alajos majtényi ktanító 75. sz. gyűjtőívén:

Andrássy nagybirtokos Majtény 1 frt, Deutsch nagybirtokos Majtény 1 frt, Beliczay Anna nagybirtokos 50 kr., Vágner Károly körjegyző Majtény 50 kr., Sztriss István molnár Majtény 50 kr., Parák Mihály vendéglős Majtény 50 kr., Liska Antal földbirtokos Majtény 40 kr., Hiessberger Sándor bérlő Majtény 30 kr., Krajcsovic János bíró Majtény 30 kr., Krajcsovic József egyházi 30 kr., Braun Jakab mészáros Majtény 30 kr., Ondrejkovics Pál vegyeskereskedő Majtény 30 kr., Kopácsik Mihály szalócs Majtény 30 kr., a nagyszombati ker. tanítók gyűlésén összegyűlt 3 frt, Lahvieska Márton alsó-korompai tanító 1 frt, Kyttler Alajos majtényi ktanító 1 frt, Vágner Lajos volt majtényi tanító 50 kr., Kyttler Mathild kisasszony 25 kr., Kyttler Emma kisasszony 25 kr., Kvál Mihály sajtos Majtény 20 kr., Albrechtovich Giza kisasszony 20 kr. — Összesen 12 frt 60 kr.

Eddigi gyűjtés . . . . . 1549 frt 10 kr.
és 2 drb ++

Összesen . . . . . 1561 frt 70 kr.
és 2 drb ++

Közli: *Zelliger Vilmos*, biz. pénztáros.

VEGYESEK.

Vonatkozással első cikkünket követő megjegyzésünkre, minden kommentár nélkül adjuk a »Magyar Állam« ápril 22-iki számában megjelent köv. sorokat: »Dr. Komlóssy Ferencz úr ellen a kath. tanítógyűlés ügyében tett tiszteletet érdemlő fáradozásaiért oly hangon támadt az egrí Népiskolai Tanügy, mely nemesak a kath. klerus testületi szellemére, de magára a kath. közügyre is a legnagyobb mértékben felháborító. Felmentve érezzük magunkat azon gyanúsítások és rágalmak részletezésétől, melyekkel a nevezett lapban egy közbesülésben álló tevékeny kath. férfit illetnek, mert azok maguk itélik el önmagukat és a kath. közönség tisztességérzetében ugy is megvan a biztosíték, hogy az ily irányu támadások csak annak ártanak, a ki

nevét köti azokhoz, nem pedig annak, aki ellen irányulnak. Ez okból nem tartottuk szükségesnek közölni dr. Komlóssynak e jellemezhetetlen támadást egyszerűen visszautasító sorait sem, hanem felhívjuk ez eset alkalmán a kath. ügyben netalán még valaha tenni és munkálkodni akarók figyelmét arra, hogy jól gondolják meg, érdemes-e Magyarországon kath. érdekekért küzdeni, midőn a sértett hűség ilyenekre képes »

Szt. Alajos jubileuma és a magyar ifjuság. Ez év 21-én lesz az ifjuság védőszentje, a Jézus-társaság egyik legszebb ékessége, *szent Gonzaga Alajos* halálának háromszázados évfordulója, melynek megünneplésére a világ minden részén nagy előkészületeket tesznek. XIII. LEO az ifjuságnak és a Jézus-társaságnak pártfogója külön brevivel hívta fel ez ünnepre a katolikus világot, gazdagon adván a kegyelmeket, a bucsuengedélyeket mindazok számára, kik az ifjuság szentjének ünnepében részt vesznek. Magyarország sem marad el a kath. világ ünnepében. Ft. P. *Tóth Mike S. J.* az évfordulóra írt művét remek kiállításban a kalocsai Stefaneum fogja kiadni, újabban pedig a főváros kath. lelkesedésben példászerű főúri hölgyei alakítottak bizottságot, hogy egy díszes albumban ajánlja fel a magát a magyar ifjuság szt. Alajosnak. Minden aláíró díszes képet fog kapni. Ez eszmét a legmelegebben ajánljuk a kath. iskolák és intézetek előjáróinak és hitoktatóinak, remélvén, hogy az egész magyar ifjuságot egyesítjük e szép cselekményre. Ez albumból aláírási ivatek kaphatók dr. *Robitsck Ferencz* központi szemipáriumi felügyelő úrnál minden költség nélkül. Óhajtuk és reméljük, hogy a kath. főúri nőknek e nemes terve oly megvalósulást nyer, mely méltó lesz Mária országához. (Az aláírási ivateket szivesen közvetítjük. *Szerk.*)

A „magyarországi tanítók országos bizottsága, f. hó 4-én Lakits Vendel elnöklete alatt igazgató tanácsulést tartott. (Tér szűke miatt csak most adhatjuk. *Szerk.*) Jelen voltak: György Aladár, Jeny József, Kurz Sámuel, Nagy László, Péterfy Sándor Schön József, Somlyay József, Vajdaly Gusztáv, Walter Károly, és Böngérfi János tagok, továbbá Luttenberger Agost, és Hajós Mihály vendégek.

Elnök üdvözölte a megjelent tagokat; a jegyzőkönyv felvételére Böngérfi Jánost, hitelesítésére pedig Kurcz Sámuel és Schön József tagtársakat kérte fel. Azután bejelentette, hogy az ülésre meg nem jelenhettek Dr. Bokor J., Dr. Gööz J., Konesek L., Schwetz V., Velösy L., kiknek elmaradását az igazgatótanács igazolta.

A február hó 1-én tartott ülés után a mai napig a következő ügyeket intézte el az elnökség: felterjesztette 3 pldban az alapszabályokat a miniszteriumhoz; a vidéki egyesületekhez és testületekhez felhívást intézett az iránt, hogy jelentsék be a tisztikar név- és lakezimét; a közlekedésügyi miniszteriumhoz benyújtotta a folyamodványt az iránt, hogy az országos bizottság vidéki tagjai az ülésekre önkezelési jegyekkel utazhassanak, ugyan csak a vallás-közoktatásügyi miniszterhez is kérvényt intézett, hogy ebbeli kérelmünket a közlekedésügyi

miniszteriumnál támogatni kegyeskedjék; értesítette a »Népnevelők Budapesti Egyesületét«, hogy az országos bizottság a Népnevelők Lapját hivatalos közlönyének választotta.

Ezután bemutatta elnök a »Gömörmezei általános tanítóegylet« átiratát, melyben tisztikara név- és lakezímét közli velünk s az országos bizottság eddigi működéséért köszönetet és bizalmat szavaz.

A báttaszéki községi tanítótestület azon kéremmel fordult az országos bizottsághoz, hogy tegye meg a kellő lépéseket az iránt, hogy a közs. iskolákban működő tanítók is élvezhessék az ötödéves korpótlékot. Az igazgatótanács megbizta az elnökséget, hogy ez ügyben a kérelmezők kívánságához képest mielőbb keresse meg a miniszteriumot.

Elnök felkérte Somlyay József tagtársat, mint a IV. egyetemes tanítógyűlés naplójának szerkesztőjét, hogy szíveskedjék nyilatkozni, miért késik a »Napló« megjelenése. Somlyay szerkesztő jelenti, hogy a naplóból immár 28 iv ki van szedve, a kinyomatást néhány cikk késlelteti, melyeket eddig sem kapott meg. Az igazgatótanács erre elhatározta, hogy Somlyay J. szerkesztő úr záros határidő kitűzése mellett kérje fel az illető urakat értekezéseik beküldésére s ha e felszólításnak sem volna eredménye, akkor ez értekezések egyszerűen kimaradnak a Naplóból. Együttal a napló mielebbi megjelenését is sürgette. — Somlyay József, szerkesztő úr kijelentette, hogy bár az anyag nagyon felszaporodott, mert a napló 30 nyomtatott ívet is meg fog haladni mindenképpen rajta lesz, hogy az mielőbb napvilágot lásson. Erősen hiszi, hogy a jövő hónap folyamán meg fog jelenhetni.

Elnök feltette ezután a kérdést, hogy mikor tartuk az »Országos Bizottság« legközelebbi ülését, s mik legyenek annak a tárgyai? Mert az ideiglenes alapszabályok értelmében most husvétkor kellett volna azt megtartani: de egyrészt mivel nagyon közel esett az idő a februári üléshez, másrészt mivel tárgya sem igen volt s az alapszabályok visszaérkezését is vártuk: elnök — már csak a vidéki tagtársak iránt való tekintetből — nem tartotta szükségesnek a gyűlést husvétra egybehívni. György A. indítványára kimondta az ülés, hogy mivel egyfelől az új alapszabályok még vissza nem érkeztek, másfelől a nyugdíjtörv. revisiója sem kerül pünkösdig a nyilvánosság elé: ezért pünkösdkor nem tartunk évnegyedes, hanem csak igazgatótanács-i ülést, melyen azonban vidéki tagok is részt vehetnek, de kötelező erővel nem bír.

Elnök az ülés egyik tárgyául a szolgálati pragmatikát jelöli meg s indítványára kimondja az igazgatótanács, hogy Peres Sándor tagtársat kéri fel e kérdésnek a pünkösdi ülésen való előadására.

Péterfy S. azt indítványozta, hogy a vidéki egyesületekhez is tegyük át e kérdést tárgyalás végett. György A. azt javasolta, hogy az országos bizottság elnöksége a Népnevelők Lapjában nyílt felhívás alakjában szólítsa fel az egyesületeket a munkálkodásra s hogy ők maguk küldjenek be tetteket az igazgató-tanácsnak. Somlyay J. az iskolai ünnepek rendezésének kérdését szeretné tárgyaltatni. Nagy László azt ajánlotta, hogy az igaz-

gatótanács küldjön a vidéki tanítóegyleteknek vitatetteket. Vele szemben Böngérfi éppen a vidéki egy-letektől várja az ez irányu munkálkodást; öntevékenység érdeke azt kívánja, hogy az egyes egyletek jelöljék ki a megvitatásra alkalmasnak látszó tetteket s óhajaikról értesítsék az országos bizottság elnökséget, hogy ez után a közóhajnak megfelelően intézkedhessék. Ezután az elnök bezárta a vitát, és határozatként kimondá, hogy a vidéki tanítóegyletek figyelmébe első sorban azon tettek megvitatását ajánljuk, melyet e célra az egyetemes gyűlés is kijelölt, azonkívül felszólítjuk őket, hogy megvitatásra alkalmas tettelekről gondoskodjanak s ezek felett fog a Szent-Istvánnapi ülés határozni.

György A. indítványára az országos bizottság örömét fejezte ki a felett, hogy a közoktatásügyi kormány legközelebb két tanítót: Ember Jánost és Téglás Gábort sedétanfelügyelőkké kinevezte. E tényben az elv diadalát, a tanítók előléptetése gyakorlati alkalmazásának első lépését látja. Péterfy S. indítványára ugyanesak örömeinek adott kifejezést az országos bizottság, hogy a fővárosi tanítók fizetésemelése ügyében megindult mozgalomnak a fővárosi iskolaszékek egytől-egyig mind a legmelegebb pártolói és támogatói. Bár az egész országban mindenütt ily nemesen gondolkozó iskolaszékek gyakorolnak a törvénytől nyert jogukat ily irányban, mint a fővárosiak! Oh akkor nem kellene féltanunk hazánk és nemzetünk jövőjét. Egyéb tárgy nem lévén, az ülés véget ért. *Böngérfi János.* az országos bizottság jegyzője.

A trsztenavidéki r. k. tanítóegylet f. é. és hó 9-én tartá rendes közgyűlését, melyről a következőkben van szerencsém a t. Szerkesztőséget értesíteni. Az elnök *Pironcsák István* egyh. ker. tanfelügyelő indítványára egyhangúlag elhatározták, hogy 1. a nagygyűlésen hivatalosan is részt vesznek; 2. a kiküldendő képviselőt 30 frral segítik. Képviselőül Hattala Lipót-ot választották meg szótöbbséggel; 3. a kath. tanítók árva- és menedékházára 10 frrt szavaztak meg; 4. dr. Komlóssy Ferenczet közlekedéssel disztaggá választották meg.

Gyászhir. *Spaller Józsefné* született *Lázár Ilona Spaller József* brassói r. kath. főel. isk. tanító, lapunk buzgó munkatársának szeretett neje, 4 kedves gyermek gyöngéd édes anyja, élete 31-ik, boldog házassága 12-ik évében, f. hó 16-án az Urban csendesesen elhunyt. Isten akaratában való megnyugvás, t. olvasóink s a mi őszinte részvétünk enyhítse kedves barátunk nagy fájdalmát! A mindenható és az örök szeretet örködjenek a drága halott felett!

Kérelem. Mélyen tisztelt kartársak! A kartársi szeretetből kifolyó tisztelettel kérem fel szeretett kartársaimat, szíveskedjenek nekem mindama birtokukban levő dolgozatokat, melyek a népiskolai tantervre vonatkoznak, ápril hó végéig czimemre megküldeni, annál is inkább, hogy reviziójának kérdése előadásakor az nemcsak mint egyéni, hanem mint a tanítói kar véleményén nyugvó tárgy dolgoztassék fel. Hegymagas, u. p. Tapolcsa Zalamegye, 1891. ápril hó 11. *Bertalan Vincze,* kath. tanító.

Az 1885. évi országos kiállításon kitűnő munkáért és jó ízlésért a nagy kiállítási éremmel kitüntetve.

GAYORA JÓZSEF

egyházi ruhák, szerek, társulati és templomi zászlók müintézete
Budapest, váczi-utca 17. szám.

Ajánlja dusan felszerelt
egyházak és kápolnák
berendezéséhez szükséges tárgyait,
a legjutányosabb áron, a lehető leg-
szébb kivitelben, úgy a római kath.
mint a keleti ritus szerint. — Neveze-
tesen: **miseruhák, Ornatusok,**
reverendák, czimádák,
egyházi és társulati lobogók,
szent szobrok,

csillárok, kelyhek.
Monstranciák, stációképek, oltárok,
úrkoporsókat,
stb. stb.

Régi ruhák ujtását, valamint tűz-
aranyozást és ezüstölést elvállalja és
olcsón készíti el. Arany-, ezüst- és
selyem-himzések és himzett egyházi
ruhák nagy választékban.

Pontifikáló eszközök, Infulák.

LAMPEL RÓBERT (Wodianer F. és Fiai)

cs. és kir. udv. könyvkereskedés kiadása. (Budapest, Andrassy-út 21.)

1890. év folyamán a nagyv. vallás- és közokt. magy. kir. miniszterium által

elemi népiskolák számára engedélyezett tankönyvek jegyzéke.

A tankönyv címe:	A miniszteri engedélyezés száma	A miniszteri engedélyezés száma
Báthory Nándor, Természetrájk. 40 kr.	6,326—1890	8,711—1890
Brózik Károly, Földrajz IV. osztály számára . . . . . 20 kr.	3,973—1890	49,635—1890
— Az V. osztály számára . . . . . 30 kr.		
— A VI. osztály számára . . . . . 20 kr.		
Buza J., Naturgeschichte. Übersetzt von L. Mende. (Németajk. sz.) . 40 kr.	7,491—1890	49,635—1890
Csapody-Gerlóczy, Egészségtan 24 kr.	12,755—1890	7,908—1890
Dobóczy Lajos, Gazdasági és kertészeti füzetek I. füzet, 4. kiad. 18 kr.	49,933—1890	6,527—1890
— II. füzet, 2. kiadás . . . . . 18 kr.	11,662—1890	21,56—1890
— III. füzet, 2. kiadás . . . . . 18 kr.	11,662—1890	
Erényi-Balassa, Kis magyar nyelvtan. 8. kiadás . . . . . 30 kr.	19,444—1890	7,487—1890
Gööz-Schön-Trájtler, Abc és olvasókönyv . . . . . 20 kr.	16,163—1890	7,487—1890
— Fali olvasóablak (13 írott, 13 nyomtatott) . . . . . 3 frt.	16,163—1890	55,050—1890
— Magy. nemz. olvasók. Uj lenyomat. II. oszt. 30 kr.	4,954—1890	
— " " " III. " 36 kr.		
— " " " IV. " 40 kr.		
— " " " V. ill. 5. 6. " 62 kr.		
— " " " VI. " 64 kr.		
Heller Ágost, Természettan. A kémia elemeivel . . . . . 40 kr.		15,354—1890
Kuttner-Suppan, Erster Unterricht in der Naturgeschichte. (Német tan nyelvű iskoláknak). 8. kiad. 40 kr.	55,049—1890	
Felső népiskolák számára.		
Gööz-Tóth, Magyar olvasókönyv. I. kötet. Füzve 60 kr., kötve 80 kr.	21,444—1890	19,449—1890
— II. kötet. Füzve 70 kr., kötve 80 kr.		
— III. " " " 80 " " " 1 frt		
Környei-Gyulay, Gyakorlati irálytan. 6. kiadás . . . . . 90 kr.		15,352—1890
Kuttner Sándor, Kis általános földrajz. Átdolgozták: Suppan V. és Laukó A. 24. kiad. Füzve 48 kr. kötve 60 kr.		

Tiszteletpéldányok, áttekintés és tankönyvül való szives alkalmazás céljából, ingyen és bérmentve küldetnek meg.